

1. и 2. час

Зашто су заједници потребна правила?

Правила су оруђе за решавање проблема

Ова табела даје сажет преглед информација које су наставнику потребне за планирање и држање часа.	
Развијање компетенција упућује директно на ЕДЦ/ХРЕ.	
Циљ учења показује шта ученици знају и разумеју.	
Задатак/задачи за ученике, уз методу, чине основни елемент процеса учења.	
Листа материјала је помоћ у припреми часа.	
Предвиђено време наставнику омогућава оквирно планирање времена.	
Развијање компетенција	Рад на пројекту (сарадња, управљање временом, самоконтрола у учењу, оријентисаност ка производу, решавање проблема). Аналитичко размишљање, планирање задатака, препознавање политичког проблема.
Циљ учења	Правила и закони су моћно оруђе утицаја и контроле над људским понашањем. Друштво без система правила може бити разорено неконтролисаним конфликтима између његових чланова. Систем правила је институционална кичма заједнице. Основни избори: хијерархија и умрежавање – два система правила; јавна и приватна својина.
Задачи за ученике	Ученици праве систем правила за своју заједницу.
Материјали и средства	Радни материјал за ученике 5.1, 5.2, 5.4. Флипчарт и фломастери, фолије за графоскоп или радни материјал за ученике.
Метода	Игра доношења одлука, рад на пројекту.
Предвиђено време (1.час)	1. Наставник представља задатак. 20 мин.
	2. Ученици формирају групе и раде на свом пројекту. 20 мин.
Предвиђено време (2.час)	3. Ученици раде на пројекту. 40 мин.

Напомене

Правила игре следе принцип учења кроз задатке: ученици се суочавају са проблемом и морају пронаћи решење. Они знају фазе процеса и временски оквир и раде самостално.

Игра захтева од ученика да се врате својим улогама чланова заједнице и још једном постану играчи, до 4. часа. Међутим, сада ученици делују на другачијем нивоу размишљања и са новим задатком. Огроман временски притисак, који је постојао за време рибарске игре, више не представља проблем.

Њихов нови задатак је да створе систем правила. Тај задатак има политичку димензију: играчи морају донети одлуку јер заједница не може опстати без постојања правила. Ученици се упознају са политиком као практичним послом. Да би се избегла пристрасна решења, групе морају укључити припаднике свих рибарских села и узети у обзир различите ставове и искуства.

Наставник руководи игром. Ученици који су за то задужени од наставника добијају радни материјал. На почетку другог часа, наставник узима реч у трајању од пет минута.

Том приликом наставник дели нацрт правила за конференцију у оквиру 4. часа. Објашњавањем поступка пре конференције, 4. час ће тећи глатко и остаће довољно времена за фазу анализе која је јако важна у учењу које се заснива на решавању задатака. Ако ученици имају питања или предлоге за побољшање правила, могу их дати током другог часа и заједно са наставником одлучити како ће решити свако од тих питања.

Опис 1. часа

1. Наставник представља задатак

Ученици асоцијативним низањем идеја (*brainstorming*) износе искуства стечена у рибарској игри

Наставник их одмах укључује у рад подстичући их да се присете својих искустава у игрању рибарске игре:

1. Опишите проблеме са којима сте се суочили играјући рибарску игру.

Може се очекивати да ученици размишљају о циљевима одрживости. У зависности од тога о чему се дискутовало и од њиховог разумевања, ученици ће говорити и о тешкоћама око успостављања равнотеже између тих циљева и њиховог остваривања у дужем временском периоду. Могућ је широк спектар одговора. Ученици могу реаговати на одговоре других ученика, док наставник председава кругом у којем се дају почетне информације.

2. Реците своје мишљење о покушајима решавања ових проблема.

Ово питање обухвата све: циљеве играча, њихов начин комуницирања, њихову вољу и способност да сарађују, дубину разумевања проблема, коначни исход – успех или неуспех. Ако је потребно, наставник сужава фокус овог широког питања.

Може се очекивати да се ученици позабаве одсуством јасних правила. У зависности од њихових одлука, могуће је да су покушали да донесу таква правила.

Ученици могу и предлагати одређене приступе: правила захтевају државну власт или најбоље функционишу у малим мрежама са неформалним системом правила. Могу расправљати и о проблему приватног или јавног власништва над залихама рибе. Наставник записује ове коментаре јер се могу повезати са радним материјалом за ученике 5.2.

Наставник укратко описује задатак.

Уводно асоцијативно низање идеја (*brainstorming*) пружа контекст за задатак. Наставник објашњава да се рибарска заједница суочила са озбиљним проблемима због непостојања јасног система правила који би дефинисао начин, а можда и циљ деловања.

Искуство ученика у рибарској игри се може применити на општи план:

Не постоји људско друштво без конфликта.

Ниједно људско друштво неће преживети ако нема међусобне сарадње.

Ниједна заједница не може сарађивати, нити решавати своје конфликте на миран начин без институционалног оквира који поставља одређена правила.

Та правила се могу законски спроводити, али могућа су и алтернативна решења.

Ученици сада истражују каква правила су од највеће користи за заједницу. Враћају се улози припадника рибарске заједнице, али сада је игра другачија. Они наступају као креатори правила. Састављају правила у групама, упоређују их и оцењују и, на крају, на конференцији, гласају за систем који ће важити у њиховој рибарској заједници.

План доношења одлука

Ученици добијају радни материјал 5.1.

Наставник објашњава да је игра модел процеса политичког одлучивања – посебног процеса који се састоји од увођења основних правила, а не процеса који се догађа у већ успостављеним оквирима.

Игра се наставља до 4. часа, када ученици прекидају игру и анализирају стечено искуство.

Радни материјал 5.1 описује план рада и нуди информације о томе зашто је одабрана баш ова игра. У игри, као и у стварности, шта је то што чини добар оквир за заједницу је практично, а не академско питање. Ученици морају донести одлуку.

Наставник дели радни материјал за ученике 5.2 као водич кроз нека кључна питања која треба размотрити. Ако су ученици током асоцијативног низања идеја изнели неке аргументе који се могу повезати са радним материјалом, наставник им на то скреће пажњу.

Ако су ученици спремни да почну, формирају групе.

2. Ученици раде на пројекту (1. и 2. час)

Ученици формирају групе од по четири до шест чланова. Чланови рибарских посада редом уписују своја имена на листе на табли или флипчарту, тако да њихову рибарску посаду представља бар један члан сваке групе. Наставник објашњава да је важно узети у обзир различита искуства и гледишта све четири посаде. Наставник евидентира чланове група.

Чланови групе прво добијају основне задатке: 1-2 презентера, 1-2 записничара, руководиоца (председавајући) групе, члан групе задужен за материјал и време, контролор. Групе се састају за столовима који су удаљени један од другог што је могуће више. Члан групе задужен за материјал прикупља материјал за своју групу.

Ученици раде у групама у другој фази 1. часа и током 2. часа.

Имају слободу да планирају свој рад, укључујући и домаћи задатак.

Опис 2. часа

Ученици саопштавају своје кључне одлуке

На почетку 2. часа, наставник тражи од сваке групе да поднесе извештај о својим кључним одлукама – хијерархији или умрежавању – или мешовитом систему? Да ли треба да постоји приватно или јавно власништво над залихама рибе? Ако су две или више група донеле исте одлуке, наставник их подстиче да размене резултате у одређеном тренутку током часа. Таква размена ставова током расправе може да буде врло корисна, јер се слични модели могу спојити у један.

Групама које то желе треба омогућити да наставе самосталан рад.

Претходни договор о процедуралним правилима


Када наставник на почетку другог часа узме реч, поделиће ученицима радни материјал 5.4 и замолити групе да прочитају предлоге и одлуче да ли их прихватају. На крају часа, групе приступају гласању. Ако постоје примедбе или питања, ученици треба да их поставе у току часа.

Групе припремају своја излагања

Ученици задужени за материјал скупљају материјал за презентацију у оквиру лекције.

Наставник не интервенише ако нека група касни. Може подсетити групу да ученици морају имати спремна излагања пре него што почне трећи час, што им даје прилику да код куће

изврше последње припреме.

Наставник моли записничаре да припреме коначни нацрт, написан или одштампан на рачунару - који могу потписати сви припадници заједнице (види процедурална правила у  радном материјалу за ученике 5.4).